

SmartLand -tutkimuksen vaikuttavuus sidosryhmiin ja yhteiskuntaan laajemmin

Hankkeen nimi ja lyhenne: SmartLand

Konsortiojohtaja: Prof. Seppo Junnila

1. Vaikuttavuustavoite

Tässä vaikuttavuuskertomuksessa käsitellään tutkimuksen vaikuttavuutta maankäyttöpolitiikan sidosryhmiin ja yhteiskuntaan laajasti (vaihtoehto b). Koska maankäyttöpolitiikka vaikuttaa systeemisesti, pyrimme myös tutkimuksella vaikuttamaan sidosryhmiimme laajasti lisäten ymmärrystä maapolitiikan yhteyksistä ja systeemisistä vaikutuksista yhteiskunnan sektoreihin ja toimijoihin.

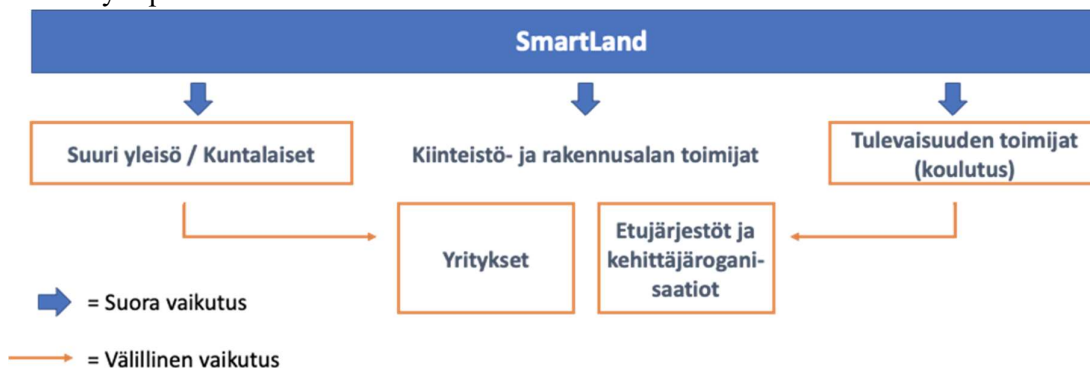
Maankäyttöpolitiikan laajan vaikuttavuuden näkökulmasta on keskeistä käsitellä sitä, mikä on julkisen vallan tehtävä ja kuka päätöksistä hyötyy. Siksi sidosryhmien erilaiset roolit ja tehtävät maankäyttöpolitiikassa ovat keskeisiä.

2. Mitä ohjelman tavoitetta vaikuttavuuskertomus käsittelee?

Tämä vaikuttavuuskertomus keskittyy siihen, miten ja millaisin keinoin maapolitiikan yhteiskunnallista vaikuttavuutta voidaan nykyoloissa ohjata. Tavoitteena on vaikuttaa yhteiskuntaan seuraavien painopistealueiden kautta:

- Alan toimijoiden osaamisen kehittäminen - kohderyhmänä kiinteistö- ja rakennusalan toimijat, käsittäen yritykset, alan kehittäjäorganisaatiot ja etujärjestöt
- Tulevaisuuden tekijät - kohderyhmänä opiskelijat
- Yleinen kansalaismielipide – vaikutus yhteiskunnallisiin toimijoihin on sekä suoraan että välillisesti.

Seuraavassa kuvassa on määritetty SmartLand-tutkimuksen ja tässä vaikuttavuuskertomuksessa käsiteltävien sidosryhmien vaikutussuhteita. Tutkimuksella pyritään luomaan suoraa vaikuttavuutta kiinteistö- ja rakennusalan toimijoihin, tulevaisuuden tekijöihin ja suureen yleisöön. Lisäksi suuri yleisö ja tulevaisuuden tekijät vaikuttavat kiinteistö- ja rakennusalan toimijoihin välillisesti. Suuri yleisö vaikuttaa esim. vaalien kautta, sekä alan ja etujärjestöjen (esim. omakotitaloyhdistysten) kautta maankäyttöpolitiikkaan. Kuluttajat puolestaan vaikuttavat ostajina yritysten linjauksiin. Koulutuksen myötä taas tulevat yksityisellä ja julkisella sektorilla toimivat asiantuntijat luovat ja toimeenpanevat tulevaisuuden maankäyttöpolitiikkaa.

3. Keinot

Tutkimuksen tavoitteena on lisätä toimijoiden ymmärrystä maankäyttöpolitiikan vaikutuksista asumiskustannuksiin, segregatioon ja ympäristövaikutuksiin, sekä tunnistaa monitavoitteisen maankäyttöpolitiikan haasteet ja mahdollisuudet. Olemme jäsentäneet keinot kohderyhmittäin.

Ammatillinen vaikuttavuus

Kutsumme sidosryhmämme toimijat kuulemaan ja yhteiskehittämään tutkimuksen neljän osakokonaisuuden työpajoihin. Alan toimijat kuulevat näissä tutkimuksen osatuloksia ja alan johtavien asiantuntijoiden vierailijapuheenvuoroja.

Tutkimus luo vuorovaikutusta alan toimijoiden välillä ja lisää näin integratiivista näkökulmaa. Tuomme tutkimuksen toimissa alan yrityksiä ja muita toimijoita saman pöydän ääreen. Yhteiskehittämistilaisuudet syventävät alan toimijoiden yhteistä näkemystä kehityssuunnista ja luovat edellytyksiä myös yhteistyölle jatkossa.

Täydennyskoulutuksella uutta tietoa jalkautetaan tehokkaasti. Täydennyskoulutus tuottaa valmiuksia oman työn ja työskentelytavan kehittämiseen. Täydennyskoulutus tukee maankäyttöpolitiikan toimijoiden työtä tarjoamalla tietoa ja ymmärrystä maankäyttöpolitiikan monitavoitteisuudesta ja vinkkejä siitä, miten maankäyttöpolitiikkaa voisi tehdä paremmin ja tehokkaammin. Tämän lisäksi täydennyskoulutuksella on merkittävä rooli ympäröivän yritysekosysteemin maankäyttöpolitiikkaa koskevaan ajatteluun ja näin ollen sen mahdollistamien liiketoimintamallien kehittämisessä.

Koulutamme alan toimijoita osana sidosryhmäyhteistyötä. Olemme pitäneet puheenvuoroja alan organisaatioiden koulutustilaisuuksissa ja osallistuneet sidosryhmien paneelikeskusteluihin. Esimerkkinä osallistuminen usean etujärjestön (esim. EK ja RT) yhteisen ympäristöseminaarin paneelissa, sekä vuokranantajien ja kiinteistöalan koulutuksissa ja tilaisuuksissa pidetyt puheenvuorot.

Julkaisemme artikkeleita ammattijulkaisuissa ja blogeissa. Kokoamme tutkimuksen keskeiset tulokset omaan SmartLand-blogiimme. Lisäksi tuotamme kirjoituksia alan ammattijulkaisuihin ja blogeihin. Olemme osallistuneet sidosryhmien podcasteihin ja hyödynnämme laajaa verkostoa julkaisuidemme levittämisessä.

Esittelemme kohdistetusti kansainvälisiä parhaita käytäntöjä tutkimuksen kolmen teeman keskusteluista ja ratkaisuihin. Olemme systemaattisesti valinneet kansainvälisiä puheenvuoroja sidosryhmätilaisuuksiin ja nostamme esimerkkejä myös muissa tilaisuuksissa.

Tutkimuksen aikana on käynnistynyt useita sivuhankkeita, joilla on vahva rajapinta SmartLand-tutkimukseen. Nämä lisäävät tutkimuksen kokonaisvaikuttavuutta tuomalla uusia verkostoja ja kanavia tulosten levittämiseksi. Tutkimuksia rahoittavat esimerkiksi Suomen Akatemia, ministeriöt, Uudenmaanliitto, Business Finland ja yritykset. Esimerkkeinä monipuolisessa kumppaniverkostossa tehdyistä ja eri kohderyhmille näkyvistä hankkeista ovat Business Finlandin "Kumppanuusmalli - Smart-ready buildings for people and resource flow in sharing cities" hanke kaupunkien kestävästi energiankäytön edistämiseksi yhteistyössä esim. yritysten kanssa sekä Uudenmaanliiton "UrWood" projekti Uudenmaan hiilineutraalisuuskaavoituksen kehittämiseksi.

Tulevaisuuden toimijat

Hankkeessa saatavia tutkimustuloksia siirretään systemaattisesti alan koulutukseen. Tavoitteena on edistää eri toimijoiden ymmärrystä maankäyttöpolitiittisten toimintatapojen ja työkalujen vaikutuksista asuntotarjonnan määrään, asuinalueiden eriytymiseen ja hiilijalanjälkeen.

Vaikuttavuuden pitkän aikajänteen tavoite on tuottaa työmarkkinoille ammattilaisia, joilla on riittävät edellytykset analysoida maankäyttöpolitiikkaa monitavoitteisena politiikkana, ymmärtäen sen toimien syy-seuraussuhteet ja mahdolliset ulkoisvaikutukset. Pitkän aikajänteen tavoite toteutuu etenkin maisterikoulutuksen kautta.

Yleinen kansalaismielipide

Hanke tulee yhteiskunnan toimijoiden valmiuksia arvioida maankäyttöpoliittikkaa tuomalla tutkimustuloksia ja tulkintoja maankäyttöpoliittikan vaikutuksista yleiseen mediaan.

Hanke pyrki vaikuttamaan kestävään kaupunkikehitykseen välillisesti osallistamalla sosiaalisen median keskusteluihin sekä kirjoittamalla ja esiintymällä laajasti kaupunkien tulevaisuutta koskeviin teemoihin liittyen. Olemme ottaneet aktiivisesti kantaa muun muassa taloudellisesti uskottavien matalahiilistrategioiden löytämiseksi kiinteistö- ja rakennusalan toimijoille, täydennysrakentamishankkeiden haasteisiin sekä maanvuokraukseen liittyvään maapolitiikkaan.

4. Havainnot konkreettisista vaikutuksista

Suoraa vaikutusta yritysten, alan kehittäjäorganisaatioiden ja etujärjestöjen toimintaan on vaikea osoittaa. Konsortio pyrkii kuitenkin olemaan aktiivinen vaikuttaja seuraavissa todettavissa olevissa kehityssuunnissa:

Maankäyttöpoliittikka ja kaupungistumisen haasteet puhututtavat yhteiskunnassa. Tällä hetkellä hankkeessamme käsiteltävät haasteet (asumiskustannusten nousu, segregatio ja hiilijalanjälki) puhuttavat lähes kaikkia yhteiskunnan toimijoita. Olemme havainneet sidosryhmien taholta myös kovaa informaationälkää, eli julkaistua materiaalia käytetään, kommentoidaan ja jaetaan innolla.

Monet toimijat mukauttavat nyt omaa toimintaansa ja liiketoimintalogiikoitaan. Tämä edellyttää myös yrityksiltä ymmärrystä maankäyttöpoliittikasta ja sen tavoitteista. Esimerkiksi kiinteistöjen arvonmuodostuksen “portinvartijoiden” eli kiinteistöarvioitsijoiden, näkemys uusiutuvaan energiaa tuottavien kiinteistön arvonmuodostuksessa kiinteistöissä on muuttunut merkittävästi myönteisempään suuntaan. Rakennusliikkeet ja kiinteistökehittäjät kehittävät täydennysrakentamiseen ja purkavaan uusrakentamiseen liittyvää liiketoimintaansa ja suuntaavat sitä enenevässä määrin alueille, joissa keskeisenä maanomistajana ovat asunto-osakeyhtiöt. Tutkimus lisää ymmärrystä maankäyttöpoliittikan roolista ja kehittämistarpeista yksityisesti omistetulla maalla tapahtuvaan täydennysrakentamiseen liittyen. (Lähteenä esim. YLE 5.1.2022, "Suuret kiinteistösiioittajat siirtävät vuokratalojaan kaukolämmöstä maalämpöön – syynä on halu säästää energiakuluissa ja vähentää päästöjä.)

5. Tavoiteltu vaikuttavuus ja konsortion saavutukset tällä hetkellä

Ammatillinen vaikuttavuus - nämä vaikutukset leviävät useissa tapauksissa myös tätä yleisemmän vaikuttavuuden piiriin.

Vaikuttaminen alan keskeisissä verkostoissa ja tilaisuuksissa on luonteva osa konsortion työtä. Konsortion toimijat toimivat laajasti erilaisissa luottamustehtävissä, joiden kautta akateeminen tieto siirtyy yritysten ja toimijoiden käyttöön. Esimerkkejä tällaisista tehtävistä ovat Heidi Falkenbachin ROTI 2020 ja ROTI 2022 Rakennukset-paneelin puheenjohtajuus ja Aija Staffansin toiminta Aalto living+ Platformin johtajana.

Konsortion teemoille on ollut täydennyskoulutuksissa huomattavaa kysyntää, mikä kuvastaa toimijakentän heräämistä aiheiden tärkeyteen. Suoran altistuksen teemoihimme on koulutuksen kautta saanut jo yli 500 alan ammattilaista. Seuraavassa on esimerkkejä täydennyskoulutuksistamme

- Koulutus Kiinteistöalan koulutuskeskukselle PGP-ohjelmassa kiinteistöalan ammattilaisille ”Asuntomarkkinoiden alueelliset hinta-, tuotto- ja riskierot”, syyskuu 2019, 2020 ja 2021, sekä JOKO 5 -ohjelmassa kiinteistö- ja rakennusalan johdolle “Tulevaisuuden kaupunki - globaaleja haasteita ja paikallisia ratkaisuja kaupunkisuunnittelun keinoin”, lokakuu 2022.
- Useita Editan lakikoulutuksia, syyskuu 2021.
- Koulutus maankäytön ja rakentamisen ilmastovaikutuksista ja näiden sääntelystä, Editan lakikoulutus, marraskuu 2021.

- Useita koulutuksia maankäyttöpoliittikan keinovalikoimasta, oikeuskäytännöstä ja lainsäädännön uudistuksista MRL-uudistuksen yhteydessä, Editan lakikoulutus, esim. Syys-, loka- ja marraskuu 2021.
- Lisäarvoa kiertotaloudesta kiinteistöliiketoimintaan, Kiertotaloustyöpaja Green Building Councilin ja Sitran kanssa (elokuu 2020)
- Carbon Leader Education, Aalto EE. Tammi-helmikuu 2020.
- EIT Urban Mobility Changemaker. Aalto EE. Lokakuu 2021.
- Towards Zero Energy Buildings in Real Estate Business, Kiinko. Helmi-huhtikuu 2020
- “Energia yhdyskuntasuunnittelussa”, Yhdyskuntasuunnittelun täydennyskoulutus, Aalto EE (syyskuu 2019)

Lisäksi olemme pitäneet kymmeniä epämuodollisia koulutus- ja informoivia puheenvuoroja seminaareissa yms. Tilaisuuksissa ja tavoittaneet näin satoja sidosryhmien edustajia. Konsortion edustajat ovat esiintyneet esim. Keskuskauppakamarin kiinteistöarviointipäivillä 2019 ja 2020, Kiinteistönvälitysalan keskusliiton jäsentapahtumassa sekä KOVA ry:n ajankohtaisseminaarissa.

Olemme myös olleet aktiivisesti esillä ammatillisessa lehdistössä, esim. Maankäyttö, Rakennuslehti, Kiinteistö&Energia, Fastighetsnytt, Kemia-lehti, Vastuullisuus uutiset ja Vuokranantaja-lehti. Lisäksi olemme julkaisseet artikkeleja alan yritysten ja ministeriöiden julkaisuissa ja osallistuneet näiden podcasteihin, esim. YM:n Uusi kaava -podcastiin ja YIT:n Vartin kaupunki -podcastiin.

Tulevaisuuden toimijat

Maisteritason koulutuksessa teemoille on ollut erittäin laajaa kysyntää, vaikka tätä ei voida suoraan pitää tutkimuksen nostaman keskustelun seurauksena. Tämä osoittaa kuitenkin alan yhteiskunnallisen merkityksen vahvistumista. Kiinnostuksen nouse näkyy etenkin ns. sivuainekysyntänä, eli muita pääaineita opiskelevien opiskelijoiden haluna laajentaa ymmärrystään näistä teemoista. Monilla kursseilla kysyntä on kasvanut jo niin suureksi, että opiskelijamäärää on jouduttu rajoittamaan. Seuraavassa on esimerkkejä maisterikoulutuksesta, joissa teemoja käsitellään

- Aalto-yliopiston insinööritieteiden korkeakouluun on perustettu uusi maisteritason kurssi REC-E3700 “Sustainable real estate and cities”, joka käsittelee tutkimuksen teemoja.
- Kurssi ”Kiinteistömarkkinoiden taloustiede” (n. 60 opiskelijaa/vuosi), Turun yliopisto
- Helsingin yliopiston ympäristötieteen kandiohjelmaan uusi pakollinen kurssi "ENV-394 Kestävät kaupunkisysteemit", alkanut tammikuussa 2021. Tuo ympäristötieteen opiskelijoille monitieteistä näkökulmaa kaupunkien kestävyteen mm. projektin teemoista ja tutkimustuloksista. Myös sidosryhmät ovat lupautuneet pitämään kurssilla luentoja.

Lisäksi lukuisia vierailuluentoja muiden yksikköjen järjestämällä kursseilla. Vierailuluennot laajentavat koulutuksen vaikuttavuutta myös muiden ammattikuntien edustajiin. Erityisen paljon vierailuja on tehty arkkitehtuurin ja suunnittelun ohjelmiin.

Kursseille lukuvuonna 2019-2022 osallistuneet diplomityön- ja graduntekijät ovat hyödyntäneet kursseilla esiin tuotua maankäyttöpoliittikkaa koskevaa tietoa ja tämä tieto on vaikuttanut myös joihinkin diplomityöaihevalintoihin. Lisäksi kunnista ja toimijoilta on tullut kasvavissa määrin opinnäytetoimeksiantoja, jotka käsittelevät kestävän maankäyttöpoliittikan teemoja. Vastaava havainto koskee myös suunnittelupuolen opinnäytteitä, joissa näkyy selkeä kiinnostuksen nousu esim. regeneratiiviseen suunnitteluun. Tutkimukseen liittyviä opinnäytetöitä on konsortion tutkijoiden

ohjauksessa valmistunut 23 ja tohtorintutkintoja kuusi. Tämän lisäksi teemaan liittyviä opinnäytteitä on valmistunut osallistuvien tutkimusryhmien muiden professoreiden valvonnassa.

Yleinen vaikuttaminen kansalaismielipiteeseen

Pyrimme aktiivisesti vaikuttamaan median kautta. Tutkimuksen jokaisella osakokonaisuudella on media- ja viestintäsuunnitelma, jota toteutamme systemaattisesti. Konsortion jäsenet ovat toimineet kommentaattoreina ja kolumnisteina tutkimusteemoihin liittyen merkittävässä kotimaisissa sanoma- ja aikakauslehdissä (esim. Helsingin sanomat, Hufvudsstadsbladet, Turun Sanomat, Arvopaperi, Taloussanomat), medioissa ja keskeisissä keskustelutapahtumissa (Yle, SuomiAreena, Lähiöfest). Kirjoitamme säännöllisesti SmartlandFI-blogia, minkä lisäksi käymme vierailevina blogikirjoittajina muilla foorumeilla. Sosiaalisessa mediassa näymme esim. Twitterissä, jossa koko tiimi on läsnä ja välittää tietoa. Olemme kasvattaneet seuraajaryhmää tasaisesti. Lisäksi olemme vierailleet podcasteissa (esim. Lähiömysteeri, Ajatuksia kaupungista, YIT podcast ja YM:n Uusi kaava -podcast).

Esimerkkinä laajasta vaikutuspotentiaalista on tieteelliseen artikkeliin perustuva lehdistötiedote vähähiilisestä rakentamisesta, joka saavutti laajat kuulijakunnat. Lehdistötiedotteen julkaisivat Suomessa kaikki suuret lehdet ja useat pienet lehdet. Myös kansainvälisesti laajat mediat kuten the Independent, jolla noin 40 miljoonaa lukijaa, tekivät artikkelin lehdistötiedotteeseen perustuen (<https://www.independent.co.uk/environment/wood-buildings-concrete-cement-emissions-b1563762.html>).

Olemme myös onnistuneet näkymään muutamissa muissa kansainvälisissä medioissa, kuten Sveriges Radiossa (Seppo Junnila), BBC (Seppo Junnila), Borås Tidning (Antti Kurvinen), The Independent (Juudit Ottelin) ja Fastighetsnytt (Antti Kurvinen).

6. Tahattomat vaikutukset ja muutokset konsortion toimintatavoissa

Maankäyttöpoliitikan käytäntöjen tunnistamisen yhteydessä havaittiin, että perusymmärrys maankäyttöpoliitikan vaikutuksista ja vaikutusmekanismeista on ennakoitua alhaisemmalla tasolla toimijoiden keskuudessa, eikä monia tieteellisessä keskustelussa tunnistettuja perustotuksia olla vielä omaksuttu täysin. Koska maankäyttöpoliitikka on hyvin paikallista, toimijoilla voi olla vaikeuksia siirtää kansainvälisessä kontekstissa tuotettua ymmärrystä omaan toimintaansa. Tästä vedetty johtopäätös, että tieteen puolella jo hyvin tunnistettuja perustotuksia on tuotava ennakoitua enemmän mukaan keskusteluun ja kanssakäymiseen, ja rakennettava maankäyttöpoliitikkaa kehittävä keskustelu vasta tämän osaamiseni päälle. On tunnistettu, että tietoa tarvitaan nimenomaan suomen kielellä ja suomalaisen kontekstiin sopeutettuna.

Lisäksi esimerkiksi lehdistössä maankäyttöpoliitikkaan liittyvässä keskustelussa vilisee virheellisiä ja puutteellisia vaikutuslogiikka- ja vaikutusmekanismitulkintoja, mikä ohjaa maankäyttöpoliitikkaan liittyvää keskustelua sivuraiteille. Tämän oletetaan olevan seurausta siitä, että pääosa aihetta käsittelevästä tieteellisestä tiedosta tuotetaan nykyään englannin kielellä ja tietoa muodostetaan useissa kansainvälisissä konteksteissa.

Toimijakentän monitaustaisuus vaikeuttaa asiaa entisestään, koska ammattitermistö ei ole yhteisesti ymmärretty. Samoin on todettavissa, että maankäyttöpoliitikan sidosryhmien näkökulmat rajautuvat tyypillisesti omaan hyötyyn. Tämä on merkittävä ongelma, koska vaikuttava maankäyttöpoliitikka vaatii eri ulottuvuuksien yhdistämistä ja laaja-alaista ymmärrystä.

7. Vaikuttavuuden saavuttamiseksi tehty tutkimustyö

Esimerkkejä ammatilliseen vaikuttavuuteen tähtäävistä tilaisuuksista, kolumneista ja artikkeleista:

- Artikkelisarja Maankäyttö-lehdessä (ks. Kertomus 1)
- Smartland-blogi: yhteensä n. 20 kirjoitusta tutkimuksen teemoista
- Tuulia Puustinen (6.5.2020) Rakennuslehti: Taloyhtiöt odottavat liikaa täydennysrakentamiselta
- Jarkko Rasinkangas (6.9.2021) Kuntalehti: Kunnat edistävät kohtuuhintaista asumista tietämättä kunnolla mitä se on – "Yksiö on monelle pakkovalinta, kun ei ole varaa isompaan"
<https://kuntalehti.fi/uutiset/kunnat-edistavat-kohtuuhintaista-asumista-tietamatta-mita-se-on-yksio-on-monelle-pakkovalinta-kun-ei-ole-varaa-isompaan/>
- Sutela, E., Rasinkangas, J. & Juvenius, J. (2020): Puheenvuoro: Milloin asuminen on kohtuuhintaista? Määrittelyn sekavuudesta kohti kokonaisuuden hallintaa. ARAviesti 2/2020.
[https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/ARAViesti/ARAViestin_verkkoartikkelit/PUHEENVUORO_Milloin_asuminen_on_kohtuuhintaista\(58678\)](https://www.ara.fi/fi-FI/Tietopankki/ARAViesti/ARAViestin_verkkoartikkelit/PUHEENVUORO_Milloin_asuminen_on_kohtuuhintaista(58678))
- Tiina Merikoski (18.10.2021) artikkeli Ympäristö ja Terveys -lehdessä: Järvi, Hautamäki & Merikoski, Hiiliviisautta kaupunkiluonnosta, 6-2021

Esimerkkejä laajemmalle yleisölle kohdennetuista kolumneista ja artikkeleista:

- Tuulia Puustinen (6.6.2020) Helsingin Sanomat: Taloyhtiöt odottavat liikaa täydennysrakentamiselta - yksi pitää lottovoittona, toisten mielestä heiltä vietäisiin kaikki maisemat
<https://www.hs.fi/koti/art-2000006532118.html>
- Heidi Falkenbach (21.10.2020) Helsingin Sanomat: "Helsinki haluaa vuokratonteista nyt markkinahinnan: Uusi malli nostaisi asumisen hintaa halutuilla alueilla, ja vuokra voisi nousta kesken sopimuksen" <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006676107.html>
- Juudit Ottelin (3.11.2020) The Independent: Climate crisis: Cities made of wood could store huge amounts of carbon and cut construction emissions, study suggests
- Juudit Ottelin (11.11.2020) Helsingin Sanomat: Tutkimus: Puurakennukset voisivat niellä liki puolet sementtiteollisuuden päästöistä Euroopassa. <https://www.hs.fi/tiede/art-2000007610580.html>
- Elias Oikarinen (13/11/2020) Vuokranantaja-lehti 4/2020: "Mihin suuntaan asuntomarkkinat menevät" <https://vuokranantajat.fi/vuokranantaja-lehti/>
- Jarkko Rasinkangas (2.2.2021) Vuokranantaja-lehti: Näkökulmia asuntopolitiikan kehittämishjelmaan <https://vuokranantajat.fi/vuokranantaja-lehti/>
- Hannu Ruonavaara (7.5.2021) Dagens Arena: Hemlösheten ökar i EU men Finaland går mot strömmen. <https://app.retriever-info.com/go-article/00544820210507332198331/null/archive/search?type=jwt>
- Hannu Ruonavaara (29.5.2021) Dagens Arena: Så gick det i Finland när Finland införde marknadshyra. <https://app.retriever-info.com/go-article/00544820210529333487801/null/archive/search?type=jwt>
- Hannu Ruonavaara (16.6.2021) Aftonbladet Plus: Fem experter om effekterna av marknadshyror <https://app.retriever-info.com/go-article/01575020210617334662606/null/archive/search?type=jwt>
- Ari Ekroos (13.10.2021) Helsingin Sanomat: Uusi ilmastolaki voi tuoda Euroopassa yleistyvät ilmasto-oikeudenkäynnit myös Suomeen <https://www.hs.fi/talous/art-2000008294530.html>
- Ari Ekroos (8.11.2021) Edita: Maankäyttö- ja rakennuslaista tulee kaavoitus- ja rakentamislaki – uudistuksesta myös ristiriitaisia <https://www.edita.fi/ajankohtaista/kaavoitus-ja-rakentamislaki>
- Elias Oikarinen (19.2.2022) HS Visio: "Asuntomarkkinoiden voittajat ja häviäjät."
<https://www.hs.fi/visio/art-2000008598815.html>